

Lausuntopyyntö saamelaiskäräjälain muutosta valmistellun toimikunnan mietinnöstä

Johdanto

Lausunnolle lähetetty luonnosehdotus on saamelaiskäräjälain muutosta valmistelleen toimikunnan esitys saamelaiskäräjälain muutokseksi. Toimikunnan mietintö koostuu esipuheesta, luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja siihen liittyvästä eriävästä mielipiteestä, tiivistelmästä (suomeksi, pohjoissaameksi, inarinsaameksi, koltansaameksi ja ruotsiksi) sekä lakiehdotuksista myös pohjoissaameksi, inarinsaameksi, koltansaameksi ja ruotsiksi.

Tausta

Saamelaiskäräjälain muutosta valmisteleva toimikunta asetettiin ajalle 1.12.2020-15.5.2021. Toimikunnan puheenjohtajana toimi oikeusministeriön kansliapäällikkö Pekka Timonen ja toimikunnassa oli edustettuina saamelaiskäräjien ja hallituspuolueiden edustajat. Toimikunnan mietintö julkaistiin 11.5.2021 (<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM002:00/2020>).

Saamelaiskäräjälain uudistusta on valmisteltu useammalla hallituskaudella. Oikeusministeriön vuonna 2012 asettama, saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) muutostarpeita selvittänyt työryhmä luovutti oikeusministeriölle mietintönsä lokakuussa 2013. Työryhmän mietinnön pohjalta laadittiin hallituksen esitys (HE 167/2014 vp), jossa esitettiin lain uudistamista ja joka käsiteltiin eduskunnassa syysistuntokaudella 2014. Hallitus peruutti esityksensä maaliskuussa 2015.

Oikeusministeriön marraskuussa 2017 asettama saamelaiskäräjälain muutosta valmisteleva toimikunta luovutti oikeusministeriölle mietintönsä 17.7.2018 (oikeusministeriön julkaisu 28/2018, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160993>). Hallituksen esityksen muotoon laaditulla esityksellä ei kuitenkaan ollut edellytyksiä edetä, koska saamelaiskäräjien kokous ei hyväksynyt esitystä.

Saamelaiskäräjistä annetun lain tarkistaminen on edelleen tarpeellista. Lain säännökset ovat osittain vanhentuneita, ja säännösten toimivuudessa on havaittu ongelmia. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman 10.12.2019 mukaan jatketaan työtä saamelaiskäräjälain uudistamiseksi. Hallitusohjelman mukaan hallitus kunnioittaa ja edistää kaikkien saamelaisten ja saamelaisryhmien kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista ottaen huomioon kansainväliset sopimukset.

YK:n ihmisoikeuskomitea julkisti 1.2.2019 kaksi Suomea koskevaa ratkaisua

saamelaiskäräjien vaaliluettelon hyväksymistä koskevissa valitusasioissa (CCPR/C/124/D/2668/2015 ja CCPR/C/124/D/2950/2017). YK:n alkuperäiskansojen julistuksen 3 artikla toteaa, että alkuperäiskansoilla on itsemääräämisoikeus.

Oikeusministeriö asetti 13.1.2020 työryhmän esivalmistelevaan nyt asetettavan toimikunnan työtä (VN/5875/2019-OM-3). Työryhmän keräämä tieto ja havainnot on koottu muistioon (VN/5875/2019-OM-15). Työryhmän toimikausi päättyi 31.3.2020.

Tavoitteet

Saamelaiskäräjälain muutosta valmistelevan toimikunnan tehtävänä oli valmistella tarpeelliset muutokset saamelaiskäräjistä annettuun lakiin. Toimikunnan työn perustana olivat asettamispäätöksen mukaan perusoikeudet ja muut perustuslain asettamat velvoitteet, Suomea sitovat kansainväliset ihmisoikeussopimukset, YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistus sekä muu oikeuden ja kansainvälisen oikeuden kehitys sekä viimeaikaiset ratkaisut. YK:n ihmisoikeuskomitean 1.2.2019 julkaisemat ratkaisut saamelaiskäräjien vaaliluettelon hyväksymistä koskevissa valitusasioissa ovat tällaisia tärkeitä viimeaikaisia ratkaisuja. Toimikunnan tuli asettamispäätöksen mukaan ottaa huomioon myös parafoitu Pohjoismainen saamelaisopimus sekä ILO 169 –sopimus. Toimikunta tarjosi mahdollisuuden keskusteluun työn etenemisestä saamelaiskäräjien ja eduskuntapuolueiden yhteistyöryhmälle. Toimikunnan ehdotus 3 ja 9-9 b §:n osalta on lähetetty kommentteille YK:n ihmisoikeusneuvoston alaiselle neuvoa-antavalle asiantuntijamekanismille (EMRIP).

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta.

Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Ohjeet > Käyttöohjeet.

Lisätietoja lausuntopalvelu.fi:n käytöstä voi pyytää palvelun ylläpidosta osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi. Huom! Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Jos toimitatte lausunnon oikeusministeriöön, lausunto pyydetään toimittamaan osoitteella: oikeusministerio@om.fi. Asianhallintajärjestelmä VAHVAA käyttäviä ministeriöitä, pyydämme lähettämään lausunnon suoraan VAHVA-asialta (VN/5875/2019).

Aikataulu

Lausuntoja pyydetään lausuntopalvelu.fi:n kautta **6.8.2021 mennessä**.

Valmistelijat

Neuvotteleva virkamies Yrsa Nyman, etunimi.sukunimi@om.fi, puh. 02951 50293
Neuvotteleva virkamies Johanna Hautakorpi, etunimi.sukunimi@om.fi, puh. 02951 50018

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM002:00/2020> - Hankkeen nettisivut

Liitteet:

[HE luonnos.pdf](#) - Luonnos hallituksen esitykseksi

[Juha Joonan eriävä mielipide 10.5.2021.pdf](#) - Juha Joonan eriävä mielipide 10.5.2021

[Tiivistelmä suomeksi 10.5.2021.pdf](#) - Tiivistelmä suomeksi

[Tiivistelmä pohjoissaame 10.5.2021.pdf](#) - Tiivistelmä pohjoissaameksi

[Tiivistelmä inarinsaame 10.5.2021.pdf](#) - Tiivistelmä inarinsaameksi

[Tiivistelmä koltansaame 10.5.2021.pdf](#) - Tiivistelmä koltansaameksi

[Sammandrag på svenska 10.5.2021.pdf](#) - Sammandrag på svenska / Tiivistelmä ruotsiksi

[Lakiehdotukset pohjoissaame.pdf](#) - Lakiehdotukset pohjoissaameksi

[Lakiehdotukset inarinsaame.pdf](#) - Lakiehdotukset inarinsaameksi

[Lakiehdotukset koltansaame.pdf](#) - Lakiehdotukset koltansaameksi

[Lagförslagen på svenska.pdf](#) - Lagförslagen på svenska / Lakiehdotukset ruotsiksi

Jakelu:

Anarâšah rs - Inarinsaamelaiset ry
Anarâškielâ servi rs - Inarinsaamen kielen yhdistys
City Samit rs
Eduskunnan keskuskanslia
Eduskunnan oikeusasiamies
Enontekiön kunta
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Inarin kunta
Inarinmaan Lapinkyläyhdistys ry
Johti sápmelaččat rs
Klemetti Näkkäljärvi ja muut valittajat
Kolttakulttuurisäätiö
Kolttasaamelaisen kielen ja kulttuurin yhdistys
Kolttien kyläkokous
Korkein hallinto-oikeus
Kulttuuriyhdistys Aanaar Sämmliih ry
Kuntaliitto

Lapin aluehallintovirasto
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Lapin liitto
Lapin sairaanhoitopiiri
Lapsiasiavaltuutettu
Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry
Metsähallitus
Museovirasto
Oikeusrekisterikeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Oulu Sámit rs
Paliskuntain yhdistys
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Puolustusministeriö
Rovaniemen saamelaisyhdistys Mii ry
Saamelaisalueen koulutuskeskus
Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto
Saamelaiskäräjät
Saamelaismuseum Siida
Saamelaisneuvosto
Saamelaispaliskunnat ry / Sámi bálgosat rs
Sámi Arvvut rs
Sámi Dáiddasearvi ry
Sámi Duodji ry
Sámi siida rs
Sámisoster rs
Sis-Suoma Sámesearvi Bárbmu rs
sisäministeriö
Sodankylän kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suoma Boazosámit rs
Suomen saamelaisnuoret ry
Suomen saamelaisten keskusjärjestö ry
Tiina Sanila-Aikio
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Utsjoen kunta
Valtioneuvoston kanslia
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vuohču sámiid searvi rs
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan lausunto

1 luku Yleiset säännökset (pois lukien 3 §)

3 § *Oikeus tulla merkityksi vaaliluetteloon*

2 luku Saamelaiskäräjien tehtävät (5-8 §)

9 § Yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoite sekä 9 b § Menettely yhteistoiminnassa ja neuvotteluissa

9 a § Saamelaisten oikeuksien huomioiminen viranomaisten ja muiden julkisia hallintotehtäviä hoitavien toiminnassa

3 luku Toimikausi, toimielimet ja toiminta

3 a luku Kirjanpito ja tilintarkastus

4 luku Saamelaiskäräjien vaalit

5 luku Muutoksenhaku vaaliluetteloja koskevissa asioissa

6 luku Erinäiset säännökset

Rikoslain 40 luvun 11 §

Muita huomioita

Suurpää Johanna
OM

Nyman Yrsa
OM